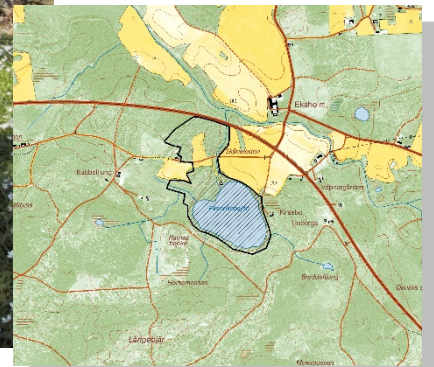

Bevarandeplan för Natura 2000-området Eksholm SE0430133

Eksholm, Foto: Maria Sandell, Länsstyrelsen Skåne

Grunduppgifter om Eksholm

Län:	Skåne
Kommun:	Svedala
Läge:	7 km NO Svedala
Markägare:	Naturvårdsverket, Enskilda
Areal:	24,1 hektar
Skyddsform:	Eksholm (Naturreservat), 2003-10
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2000-07. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018-06.

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art

innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan arealer och arter har beslutats av regeringen.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

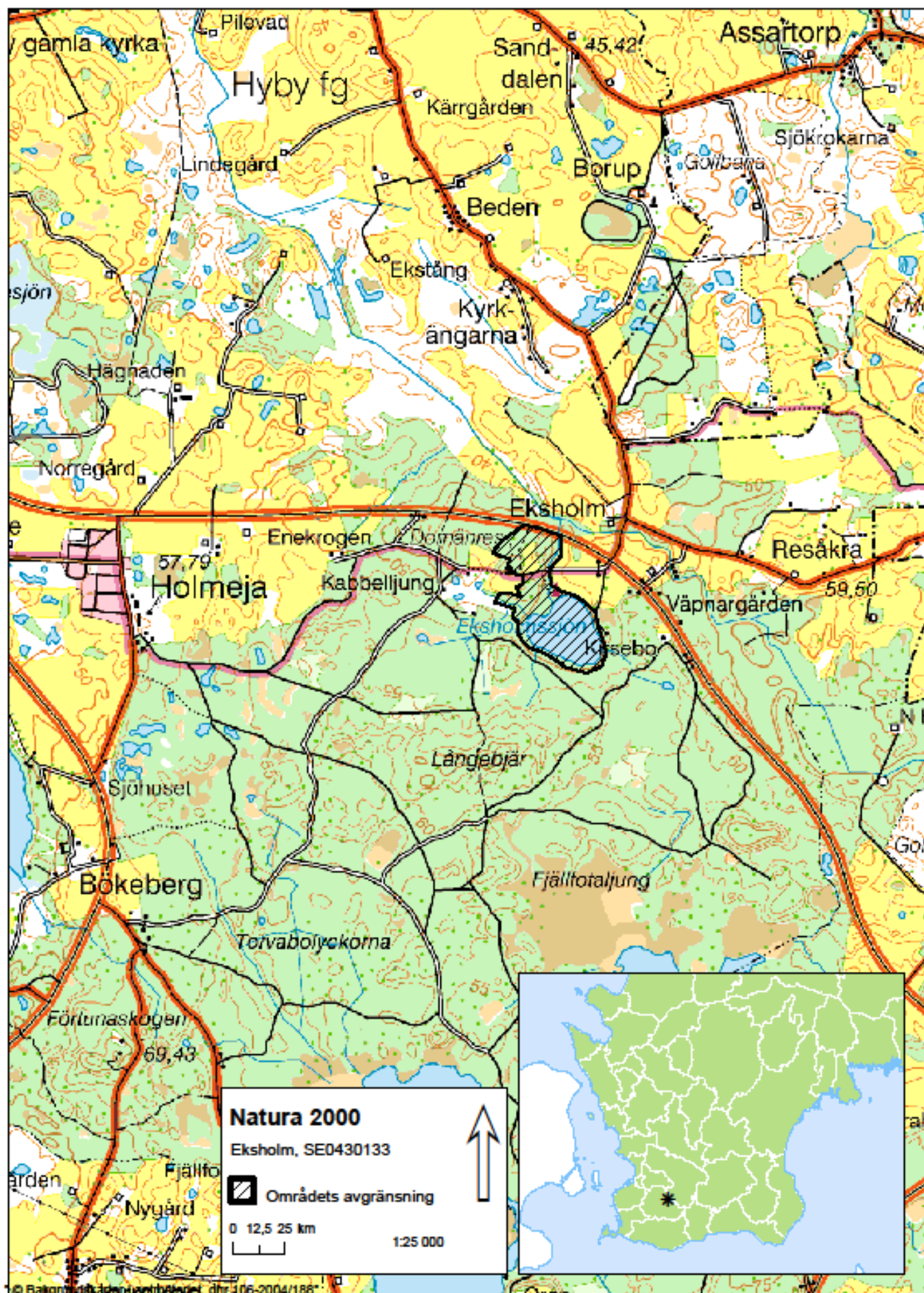
Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	9
Naturtyper	9
Natura 2000 – arter.....	12
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	13
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	15
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	16
Restaureringsåtgärder	16
Löpande skötsel	16
Uppföljning	16
REFERENSER.....	16
BILAGOR	17
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	19
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	20
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	21

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Eksholm ligger i det sydvästska sjö- och backlandskapet söder om Romeleåsen. Det kuperade moränlandskapet utgörs av omväxlande kullar och fuktigare svackor, med öppna såväl som skogsbeklädda marker. Berggrunden består av krita med en jordmån av lerig morän, som är relativt kalkrik och stenfattig. Området ingår i ett större lövskogsområde norr om Fjällfotasjön, som var skogsbeklätt vid 1900-talets början. Idag domineras dessa skogar av bok- och granplanteringar, omgivna av jordbruksmark. Området norr om den gamla landsvägen är domänreservat sedan 1950-talet och större delen av nuvarande Natura 2000-område är naturreservat sedan 2003.

Eksholm utgörs av den humusrika Ekholmssjön som är omgärdad av alskog med ganska välutvecklade socklar, örtrika bokskogar på sluttningen i nordväst, samt en liten areal med frylebokskog i sydost. Många av träden i den örtrika bokskogen utgörs av stora, grova och vidkroniga ekar och bokar. De vidkroniga träden härstammar troligen från en tid när skogarna betades, träden topphuggits och miljön var öppnare. Förekomsten av död ved är ganska stor inom området (minst 5 högstubbar per hektar i områdets bokskogar), bl. a har många almar dött i almsjuka och några stora bokar har fallit. Den skogliga kontinuiteten är lång (enligt skogsbruksplanen sedan år 1748) och har varit en förutsättning för utvecklingen av en hög biologisk mångfald i Eksholm med flera sällsynta och hotade arter.

Utanför gränsen för Natura 2000-området i öster finns en fin åkerholme med näringsrik ekskog (9160), denna ingår i naturreservatet och här finns rosa lundlav.

För övrig beskrivning se i skötselplanen för Eksholm.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Eksholms naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
9110 - Näringsfattig bokskog	0,91		
9130 - Näringsrik bokskog	2,0	6,1	8,1
91E0, 9750 - Svämlövsskog		3,3	
Naturtyp med ej bedömd bevarandestatus			
°3160 - Dystrofa sjöar och småvatten	9,9		
°7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	0,16		
Total areal naturtyper:	22,4		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
° naturtyp som saknar bedömd bevarandestatus			
Total områdesareal	Xx,x		
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Ekoxe (<i>Lucanus cervus</i> , 1083)	Fullgod		

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är de gamla grova träden, de senvuxna träden samt den döda veden och detta finns i naturtyperna 9110 - Näringsfattig bokskog, 9130 - Näringsrik bokskog och i 91E0, 9750 – Svämlövskog. Ekoxen är också prioriterad.

Motivering:

Norr om Eksholmsjön finns ett variationsrikt landskap med ädellövskog, alkärr, ängsmark och små åkerlappar. Mycket gamla ekar och bokar, som har utvecklats fritt under lång tid, finns i området. Området utgör en viktig lokal för skalbaggen ekoxe.

Bevarandemål

Arealen av (9130) ska vara minst 8,1 hektar. Arealen av 9110 - Näringsfattig bokskog ska vara minst 0,91 hektar.

Arealen av 91E0, 9750 – Svämlövskog ska vara minst 3.3 hektar. Arealen av 3160 - Dystrofa sjöar och småvatten ska vara minst 9,9 hektar. Arealen av 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara minst 0,16 hektar.

Terrestra miljöer

Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Grundvattennivån ska vara naturligt hög under större delar av året. Naturtyperna 91E0, 3160 och 7140 är extra känsliga för ändring av grundvattennivå eller ändringar i grundvattnets kemiska egenskaper och temperatur.

Våtmarken ska vara öppen där busk- eller trädskikt endast finns i liten omfattning.

Följande strukturer ska finnas området i riklig utsträckning: kärr.

- Småskaliga naturliga processer, som t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur.
- Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvis ska påverka dynamik och struktur.
- Avverkning av lövträd får inte förekomma ska påverka dynamik och struktur.
- Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter : bok (tämligen allmän); ek (enstaka);
- Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat.

- Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd ; liggande död ved och stubbar; stående döda eller döende träd; träd med socklar ; träd med hackspettsbohål (enstaka); gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar ;
- Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag genom en mosaik av/variation mellan täta resp. öppna och glest beskogade delar, samt bryn, ; Fuktig till blöt mark, t.ex. vid stränder/våtmarker/surdrag/källor/utströmningsområden, ska utgöra ett måttligt inslag; Blommande örter, buskar och träd ska utgöra ett måttligt inslag; Typiska/karakteristiska arter ska förekomma rikligt. Arten ekoxe ska finnas i livskraftiga populationer.

Limnisk miljö

Arealen av Myrsjöar (3160) ska vara minst 9,9 hektar.

Den hydrologiska regimen ska vara naturlig. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Strandzonen ska präglas av en återkommande störning i strandzonen med periodvis blottlagda stränder och en årlig kortskottsvegetation (t ex vågersion, ishyvling, bete etc). Det ska finnas effektiva passager för djur, växter, sediment och organiskt material till anslutande vattensystem och svämplan. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Vattenkvaliteten ska vara god. Siktdjupet ska vara stort med klart vatten. Det ska inte finnas någon försurning. Syrgashalten ska vara god. Sjön ska ha en naturlig strandzon och närområde. Typiska/karakteristiska arter ska förekomma rikligt.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

9110 - Näringsfattig bokskog

Den näringsfattiga bokskogen (9110) är tvåskiktad med en medelålder på 75-125 år. Bok dominerar men lite ek och alm finns också.

Skogen har endast lite död ved (<5m³/ha) men det finns tämligen allmänt med grova och gamla träd (2-10/ha). Den döda veden finns i form av torraka, grov död ved. Hålträd med mulm, samt som ädellövträd med grova döda delar.

Det finns en svag-måttlig påverkan av sentida skogsbruk. Det finns spår av hamling på träden. I fältskiktet dominerar kruståtel men det finns också blåbär, harsyra och ekorrbär.

Moss- och lavflora är relativt artfattig, men det finns flera rödlistade, vedlevande insekter (bilaga 4).

Naturtypen har fullgod bevarandestatus.

9130 - Näringsrik bokskog

Den örtrika bokskogen består i nordväst av tvåskiktad skog med äldre träd ca 125-175 år, med rikligt med död ved (15-40m³/ha. Här finns det också allmänt-rikligt med grova och gamla träd

(>10/ha). Trädslagen i skogen består av al, björk, bok och sälg. Det finns endast svaga spår av sentida skogsbruk. En svag påverkan av diken finns.

I nordost har bokskogen en annan karaktär då träden är unga (50-75 år) och enskiktad med mycket likåldrighet i beståndet. Här finns måttligt med död ved (5-15m³/ha) i form av torrakor och bohål. Det finns enstaka grova träd men då det finns senvuxna träd finns det tämligen allmänt med gamla träd (2-10/ha). En del träd är vidkroniga. Det förekommer tydliga spår av sentida skogsbruk.

De örtrika bokskogarna (9130) i Eksholm har en varierad flora från artfattigare samhällen med harsyra och lundslok till örtrikare gulplister- och myskmadrapartier till skogsbingelsamhällen. På våren domineras fältskiktet av vit- och gulsippor. Övriga arter är buskstjärnblomma, skogsbingel, skogsveronika, hässlebrodd, lundgröe, lundstjärnblomma, myskmadra, gulplister, stor häxört, harsyra, lundstjärnblomma, lundslok och långsvingel. Bokvårtlav, porellor sp., skriftlav, elegant sköldlav och flikig sköldlav förekommer också.

Vissa partier har ett rikt buskskikt med hagtorn, hassel och rönn.

Skogen har idag en skev åldersstruktur och domineras framförallt av äldre träd samt bok- och almsly. Här finns en rik insektsfauna som är knuten till död eller döende ved.

De gamla vidkroniga träden visar på hur man tidigare topphuggit ("hamlat") träden.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus som helhet fastän där finns riktiga värdekärnor. Skogen är ung och likåldrig med tydliga spår av skogsbruk.

91E0, 9750 – Svämlövskog

Alluviala skogar (91E0) med klibbal breder ut sig längs sjöns stränder och i ett område nordost om sjön, där marken längs bäcken tidvis är översvämmad. Norr om sjön i ett smalt bälte som vidgar sig på den västra sidan har skogen ganska välutvecklade stammar. Klibbalarna har börjat utveckla karaktäristiska socklar. Skogen är enskiktad och ung, 50-75 år, med måttligt med död ved (5-15m³/ha) i form av bl. a. torrakor. Det finns likåldrighet i beståndet. Det finns enstaka grova gamla träd (<2/ha). Inga spår finns av sentida skogsbruk.

I fältskiktet förekommer bl. a. harsyra, kärrsilja, älgört, ekorrbar, strandklo, rankstarr, kalla, tuvtätel och vekeått.

Det förekommer vattenspeglar och marken svämmer över eller dränks regelbundet.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus då skogen är ung och likåldrig.

3160 - Dystrofa sjöar och småvatten

MS_CD: WA33532911, VISS EU_CD: NW616095-134262

Ekholmssjön är en grund liten dystrof sjö (3160) med brunfärgat vatten av humus/torv och en storbladig flytbladsvegetation med gul och vit näckros. Sjön har djupa bottensediment. Vass förekommer rikligt.

Ekholmssjön är ett typiskt exempel på en sjö som bildats i en dödisgrop. Sjön är naturligt sur och humusrik på grund av tillrinningen från de omgivande torvmarkerna. Sjön är kraftigt brunfärgat. Längs stränderna finns en hel del flytbladsvegetation.

Vattenomsättningstiden beräknas till 0.8-1.2 år. Maxdjupet i sjön är 2,7 m och medeldjupet ligger på 1,4 m. Sjön är grund vilket innebär att sjöns vattenmassa inte skiktas termiskt sommar- och vintertid. Syremättnaden har ett årsmedelvärde på 89%.

Årsmedeltemperaturen är vanligtvis ca +7 °C och årsmedelnederbörden ca 650-700 mm.

Ekholmssjön tillhör Sege ås vattendragssystem. Sjön avvattnas via ett biflöde till

Torrebergabäcken, vilken ansluter till Sege å vid Särslöv.

Förbindelsen mellan Ekholmssjön och den angränsande grundvattenformationen består av två delar:

- det ytliga grundvattnet som strömmar in i sjön från dess omgivningar,
- det sjövattnet som infiltrerar nedåt mot Alnarps sedimenten genom större delen av sjöbotten.

Ekholmssjön är en humös sjö, med en vattenfärg på ca 110 mg Pt/l och ett pH på

5.3-6.4. Årsmedelvärdet för siktdjupet var 0.76 m, med en variation mellan 0.62-0.98 m.

Alkaliniteten är vanligtvis <0.02 mekv/l. Det största tillflödet till Ekholmssjön, bäcken från Bryddelljung, har en vattenfärg på drygt 400 mg Pt/l och ett pH på 3.7. Eftersom bäcken från Bryddelljung till Ekholmssjön ansvarar för drygt hälften av den totala vattentillförseln till sjön (inkl. nederbörden), så kommer pH i detta vatten att påtagligt påverka pH i sjön.

Ekholmssjön är inte påverkad av någon jordbruksaktivitet. Endast 10 % av sjöns avrinningsområde upptas av åker och äng, den resterande delen är skogsmark, huvudsakligen bokskog.

Årsmedelvärdet 1984 av PO-P och total-P var 27 resp. 63 µg/l. Dessa koncentrationer klassificerar sjön som näringsrik, dvs eutrof. Av sjöns totala P-belastning på 15.8 kg, kommer 82 % via tillflödet från Bryddelljung.

Omkring 72 % av total-N-halten i Ekholmssjöns vatten utgjordes av organiskt kväve (1,13 mg/l). Merparten av detta organiska N är troligen associerat med humusmaterialet. N/P-kvoten i sjöns vatten är 25:1, vilket indikerar att fosfor är det sannolika tillväxtbegränsande näringsämnet för den biologiska produktionen. Fosfor kommer att komplexbindas till sjöns sediment. Härvid kommer sjöns sediment att återigen visa sin funktion som fälla. Vid dåliga syreförhållanden, dvs reducerade sediment, kommer en del av den ackumulerade fosfor i sedimentet att kunna återföras till sjövattnet.

Ekholmssjöns vatten har en låg konduktivitet (mått på halten lösta joner i vattnet), 13.3 mS/m. Järn- och mangankoncentrationerna uppvisade inga årstidsvariationer, utan var relativt konstant (0.4 mg/l).

Ekholmssjön mottar inga direkta utsläpp i form av kommunalt och/eller industriellt avloppsvatten. Det finns endast ett fåtal fastigheter inom avrinningsområdet och man kan förut-sätta att avloppet från dessa fastigheter inte belastar sjön. Den belastning som sker på sjön härrör från nederbörd på sjöytan och växtnäringsläckage från skogs-, åker- och ängsmark.

I en sjö av den typ som Ekholmssjön representerar, har sedimentet större betydelse som näringsfälla och mindre betydelse som näringskälla, jämfört med förhållandena i andra sjötyper av liknande trofigrad. En negativ följd av denna effekt är att försurningskänsligheten blir större eftersom sedimentets buffringskapacitet minskar.

Arter som finns i sjön är stor vattenmossa, vattenblink, gaffelmossa och vit näckros.

Ett tjugotal arter trollsländor finns kring sjön, där den mest intressanta tveklöst utgörs av kilfläckslända, som här har en stor population. Röd flickslända finns som enstaka exemplar, medan andra flicksländor som ljus lyrflickslända, mörk lyrflickslända, sjöflickslända, större kustflickslända och större rödögonflickslända är vanligare.

Av de större arterna ser man ofta blågrön mosaikslända, brun mosaikslända, höstmosaikslända, tidig mosaikslända, guldrollslända, metallrollslända och större sjörollslända.

Sjön har icke-fullgod bevarandestatus pga. mycket vass och kraftig brunfärgning.

7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

I sydväst förekommer ett öppet parti med kärr (7140) med en flora bestående av arter såsom kråklöver, missne, kärnsilja, rankstarr, strandklo, svärdsilja, vattenklöver, vattenmåra, vecketåg och videört. Här finns mycket träd av al m.m.

Arterna förekommer även sparsamt inom klippalstrandskogen.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus pga igenväxning.

Natura 2000 – arter

Ekoxe (1083)

Ekoxen är värmekrävande och förekommer ofta i ekbestånd i sydsluttningar, helst i gles ädellövskog och i ekhagar. Larverna lever på döda rötter av främst ek, men har även hittats på bok, björk, lönn och hassel. Träden behöver inte vara döda, utan man kan ofta hitta larver som gnager på döda rotdeklar från levande träd. Ekoxen är främst knuten till marknära, död ved av framförallt ek och är mycket stationär. Det behöver finnas grövre eklågor också.

Larver har även påträffats under liggande ekstockar och i underjordiska delar av gamla stubbar. Arten lever som larv under 5-6 års tid, och lever sedan som fullt utvecklad skalbagge i max 2-3 månader innan den dör.

Ekoxen är stor och tung i sitt vuxna tillstånd, men uppskattas ändå vara en relativt duktig flygare. Den kan utan problem flyga upp till 1 km genom för arten ogästvänlig terräng för att hitta passande träd för artens larver. Enstaka exemplar har påträffats flyga upp till 5 km, så arten har möjlighet att sprida sig trots en viss isolering, vilket generellt ofta är ett stort problem för många vedlevande insekter (t.ex. läderbagge). De vuxna skalbaggar livnar sig på sav från levande träd.

På äldre bokar och ekar, framförallt i bokskogarna nordväst om sjön, förekommer flera rödlistade lav- och skalbaggsarter. Här lever bl. a Europas största skalbagge, ekoxen, en art som

ingår i EU:s- art och habitatdirektiv. Arten är mycket sällsynt (sårbar enligt den nationella rödlistan) och förekomsterna är oftast mycket lokala. Ekoxen har en fullgod bevarandestatus.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

Terrestra miljöer

- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Avverkning av lövskog inom området eller i omkringliggande områden. Avverkning av skog utanför området kan öka risken för isolering, fragmentering och populationsbegränsningar för ekoxen inom området.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Detta är ett stort hot för ekoxen också.
- Produktionsinriktat skogsbruk i, och ofta även i anslutning till ett objekt. Skogsbruket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt även leda till uttorkning genom ändrade markförhållanden och hydrologi. Det innebär i sin tur att många arter knutna till naturtypen, har svårt att överleva. Slutavverkningar innebär också en fragmentering av naturtypen.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Borttagning och bortforsling av markliggande död ved, speciellt grövre eklågor. Eftersom ekoxen är knuten till död ved så är borttagning av detta förödande för ekoxen.
- Brist på naturliga störningar i skogen. Ekoxen hotas av detta också.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott. Igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt.

- Nedfall av luftföroreningar. Luftföroreningar kan bl.a. skada områdets lavflora. Närheten till Sturups flygplats innebär en ökad mängd luftföroreningar som bl. a kan skada epifytfloran på de äldre lövträden.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Spridning av invasiva arter.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) som skadar mark och vegetation.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, planteringar, dikesrensning eller dämningar. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Utdikning, dränering och andra ingrepp ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.

Limniska miljöer

- Reglering av sjöns vattennivå – resulterar i sänkta eller höjda, och oftast utjämnade, vattenståndsamplituder vilket kan leda till ökad igenväxning och andra ”eutrofieringssymptom”, försumpning eller erosion i strandlinjen.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofiering (övergödning).
- Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpningsmedel. Rensning av diken kan orsaka grumling.
- Vattenuttag under lågflödesperioder kan innebära kraftigt sänkta vattennivåer, temperaturhöjning och syrgasbrist.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrens-förhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering. Införande av signalkräfter eller främmande fisk som inte förekommer naturligt i de akvatiska miljöerna.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till sjöns naturliga produktionsförmåga ändrar konkurrensförhållandena och kan påverka artsammansättningen.
- Exploatering av strandområdet är negativt för möjligheten att upprätthålla naturliga strandmiljöer och riskerar att öka framtida efterfrågan om översvämningsskydd.
- Infrastrukturanläggningar kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms. Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan orsaka vandringshinder.
- Skogsbruk i tillrinningsområdet; avverkning, körning, markavvattning och skyddsdikning ökar avrinningen och därmed risken för erosion och läckage av bl. a. humusämnen och partiklar. Ökad andel barrträd i närområdet ändrar markkemi och förändrar landskapsbilden.

- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet riskerar att försämra vattenkvaliteten.
- Utsläpp från enskilda avlopp, hushåll, faciliteter och campingboende, t.ex. husbilar eller husvagnar, inom och utanför området.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i sjö, försurning eller eutrofiering. Rensning, dikning eller muddring av sjön.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Den största delen av Eksholm avsattes som naturreservat 2003-10-14. Den del som inte är skyddad är den södra delen av sjön och stränderna i söder. Det betyder att naturtyperna 9110, delar av 91E0 samt 7140 inte är skyddade. Dessa naturtyper är dock skyddszoner runt sjön och bör ej avverkas. Nyckelbiotoper finns inom naturreservatet.

Omgivande marker ska skyddas mot exploatering, grundvattensänkande åtgärder mm med stöd av gällande lagstiftning för strandskydd, plan- och bygglagen, miljöbalken med flera lagar.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De prioriterade bevarandevärdena är att stora träd gynnas genom försiktig gallring och frihuggning, skapande av död ved genom att vid frihuggning ställa högstubbar av varierande höjd, vid röjning och gallring lämnas en del ris och stammar kvar som död ved, topphuggning (hamling) av lämpliga träd. I sjön får vid behov skräp insamlas.

I de delar där inte naturreservat finns måste skyddszoner runt sjön finnas. Helst ska dessa bibehållas lövträdsbetäckta. Gällande regler för fasta skyddsavstånd, enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS2015:2).

Den som sprider växtskyddsmedel utomhus ska hålla följande minsta skyddsavstånd:

1. 2 meter till öppna diken samt till dagvattenbrunnar och dräneringsbrunnar,
2. 6 meter till sjöar och vattendrag räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant, och
3. 12 meter till dricksvattenbrunnar.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan
- Det är även viktigt att lämna brynen mot angränsande öppna marker utan skötsel för att minimera de negativa effekterna av kantzoner (dock kan grova träd behöva röjas fram för att gynna förekomsterna av ekoxe).
- Föryngring av bok och ek behöver säkerställas genom att spontan uppkommen föryngring tillvaratas så långt som möjligt.

Löpande skötsel

- Se skötselplan

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
 Artdatabankens Artfaktblad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
 Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
 Enell. M. Ekholmssjön En skånsk sjö med lågt pH – Sjöns fysikaliska och kemiska förhållanden. 1985. Lunds Universitet.

Jordbruksverkets hemsida;

<http://www2.jordbruksverket.se/download/18.36b894651576a404e02a6c13/1475064194504/ovr396.pdf>

Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.

Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.

Naturvårdsföreningen skånes hemsida: <https://skane.naturskyddsforeningen.se/hittaut/sydvastra-skane/eksholmssjon/>

SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>

Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

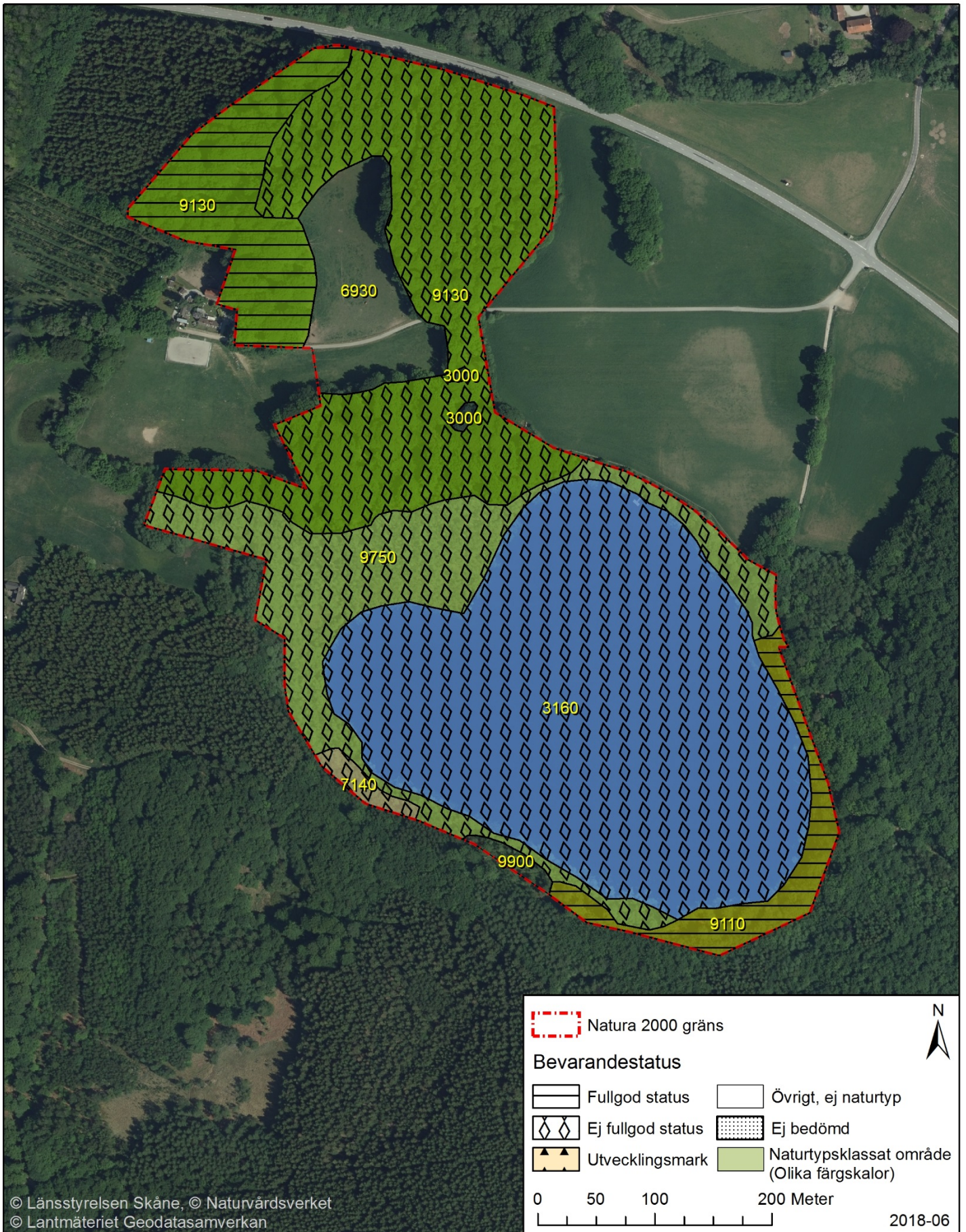
Planförfattare: Gabrielle Rosquist

Senast reviderad 2018-06-08 av Marie Björkander

Natura 2000-området Eksholm, SE0430133 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

3160 – Dystrofa sjöar och småvatten

7140 – Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

9110 – Näringsfattig bokskog

9130 – Näringsrik bokskog

9750 – Svämlövskog

Icke-naturtyper

3000 - Vatten

6930 - Åker

9900 - Ickenatura-skog

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
Fåglar	röd glada	<i>Milvus milvus</i>	F
	fiskgjuse	<i>Pandion haliaetus</i>	F
	bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	NT
	gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
	kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	VU
	mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
Fjärilar	ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT
Grod- och kräldjur	vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	F
	skogsödla	<i>Zootoca vivipara</i>	F
	ätlig groda	<i>Pelophylax esculentus</i>	F
Kärlväxter	piggstistel	<i>Carduus acanthoides</i>	NT
	skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
	desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT
	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F
	kösa	<i>Apera spica-venti</i>	NT
	puktörne	<i>Ononis spinosa subsp. procurrens</i>	F
Lavar	bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
	elegant sköldlav	<i>Melanohalea elegantula</i>	NT
	blek kraterlav	<i>Gyalecta flotowii</i>	VU
Ringmaskar och planarier	landplanarie	<i>Microplana terrestris</i>	DD
Skalbaggar	ekoxe	<i>Lucanus cervus</i>	F
Skalbaggar	skeppsvarvsfluga	<i>Lymexylon navale</i>	NT
	molnfläcksbock	<i>Mesosa nebulosa</i>	NT
	taggbock	<i>Prionus coriarius</i>	NT
	bokblombock	<i>Stictoleptura scutellata</i>	VU
	ekbrunbagge	<i>Hypulus quercinus</i>	NT

Storsvampar	tårticka	<i>Inonotus dryadeus</i>	VU

Bevarandeplanen för Eksholm

Syftet med Natura 2000-området Eksholm i Svedala kommun är att bevara de gamla grova träden, de senvuxna träden samt den döda veden och detta finns i naturtyperna 9110 - Näringsfattig bokskog, 9130 - Näringsrik bokskog och i 91E0, 9750 – Svämlövskog. Ekoxen är också prioriterad.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane